

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Dispvatio VII. De Genere, Specie, & Indiuidio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

LIBER TERTIVS.

DE

PRÆDICABILIBVS.

E GIMVS Libro secundo de Universalibus in communi, iam ad singulas eius species explicandas descendamus: eæ autem sunt quinque, Genus, Species, Differentia, Proprium, & Accidens, de quibus seorsim prius disputabimus, eas postea inter se comparaturi, ut earum perfectior notitia comparetur.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Genere, Specie, & Individuo.

SECTIO I.

De Genere.

GENVS in præsentī definitur à Porphyrio dupliciter: Genus est, quod de pluribus differentibus specie, in eo quid aptum est incomplete prædicari. Vel, Genus est, quod sub se continet species, quæ definitio coincidit cum primâ. Vtramque tamen, etsi communem, esse vitiosam, ostendam manifestè Sectione 2. propter particulam *differentibus specie*, quia Genus definitur id, quod sub se habet species; & Species definitur, *quæ est sub genere*, qui est manifestus circulus, nisi vel aliter Species definiatur, vel in his definitionibus loco *differentibus specie*, ponatur aliud verbum per se notum, v. g. *differentibus notabiliter*. In hac definitione loco generis ponitur, *quod aptum est prædicari de pluribus*, in quo conueniunt omnia prædicabilia; loco differentia verò ponuntur reliqua, scilicet *differentibus specie*, in eoque quod *quid incomplete*: quia ex eo, quod prædicetur incomplete, & de pluribus differentibus specie, differt à Specie, quæ de pluribus solo numero differentibus completè prædicatur; per hoc autem, quod prædicetur in *quid* differt à Differentiâ, Proprio & Accidente, quæ prædicantur in *quale*, ut iam dicam.

SUBSECTIO PRIMA.

Aliquæ difficultates circa hanc definitionem.

PRIMA est, quia primum prædicabile est Genus, ergo non potest Genus esse species prædicabilis ut sic; quia genus & species opponuntur. Hæc difficultas habet etiam locum in Specie: quia species, quæ est secundum prædicabile, potest etiam esse genus respectu speciei humanæ & equinæ. Imò in reliquis tribus prædicabilibus militat etiam eadem difficultas, quia Differentia, quæ est tertium prædicabile, potest esse genus

vel species respectu huius vel illius Differentiæ. Idem de Accidente & Proprio.

Pro solutione aduerte, non repugnare, eandem rem comparatam ad diuersa, posse subire rationem generis, & rationem speciei, & differentia: sicut idem actus intellectus comparatus ad suum obiectum, est cognitio illius; comparatus verò ad aliud actum reflexum, quo potest ipse actus cognosci, est obiectum. Iam ergo clarissimè difficultatem expono. Genus igitur, primum prædicabile, v. g. *animal*, comparatum ad omnia animalia confusè cognita, est genus, quia de illis prædicatur in quid incomplete; comparatum verò ipsum genus cum alio actu intellectus reflexo supra ipsum, quo cognoscatur genus, ut quid completè prædicabile de hoc & illo genere, scilicet de genere animalis, & de genere plantæ, dicitur species. Item Differentia ut comparata cum ratione genericâ, *rationale* v. g. comparatum cum animali, est tertium prædicabile. At verò ipsa Differentia comparata cum hac vel illâ Differentiâ, est vel Species, vel Individuum. idem, proportionem seruât, de Proprio & Accidente. Neque hæc duo repugnant villo modo in eadem entitate, quia sunt respectu diuersorum, ut paulò antè dixi: repugnarent autem, si essent respectu eiusdem, quia idem respectu eiusdem non potest esse Genus & Species simul, neque prædicari completè & incomplete, quæ sunt contraria.

Rogabis, an in definitione Generis, primi prædicabilis, definiatur ipsum Vniuersale, quod est genus, ad ipsum genus, & ad quatuor reliqua prædicabilia? Respondeo, hanc difficultatem esse communem aliis materiis, an scilicet quando definitio *cognitionem*, definiatur etiam ipsamet definitio, quæ est etiam cognitio. Quidam censent, non repugnare, eundem actum esse cognitionem sui ipsius, & aliorum qui supra ipsum possunt reflectere: alij verò id mordicus negant, de quo nos Deo duce in libris de Animâ. Pro nunc verò respondeo, in sententiâ negantiū eundem actum posse esse reflexum supra se, negandum etiam consequenter, in definitione primi prædicabilis definiti

definitur ipsum Prædicabile in communi, quia Prædicabile in communi est reflexum supra ipsum primum Prædicabile, & supra eius definitionem. In sententiâ verò affirmantium posse eundem actum supra se reflectere, dicendum etiam est per illam definitionem definiri non solum Genus primum prædicabile, sed etiam ipsum Vniuersale in communi, quod est genus ad genus, & ad alia Prædicabilia.

4 Secunda difficultas est circa explicationem illorum verborum, quæ in definitione ponuntur, quid scilicet sit prædicari in quid, & prædicari incompletè.

Prædicari in quid est ita prædicari, vt per prædicatum explicetur quid sit subiectum: sicut quando diximus, illud est homo, illud est animal, quæ prædicatio habet se ad modum per se stantis, ad distinctionem illius prædicationis, quæ fit in quale, quæ non tam videtur tendere ad explicandum quid sit res, quam ad explicandum qualis sit, seu quibus quali accidentibus sit affecta, & consequenter est prædicatio quasi per modum alteri adiacentis. Vt autem has prædicationes facile dignoscas, accipe clarissimam regulam: Quæ prædicantur in quid, prædicantur per nomen Substantiuum: quæ vero in quale, per Adiectiuum. vt v. g. homo est animal, est prædicatio in quid, quia per nomen Substantiuum; hæc verò, animal est rationale, est in quale, quia per nomen Adiectiuum. Cuius ea est ratio, quia (vt in Summis dixi) quæ substantiè explicantur, explicantur per modum per se stantis, siue in quid; quæ verò adiectiue, per modum alteri adiacentis, seu qualificantis ipsum Substantiuum, quod est prædicari in quale, nec maius in hac re latet mysterium.

5 Prædicari incompletè, est ita prædicari, vt non explicetur tota essentia subiecti, sed pars illius, non quia ex parte obiecti tota essentia non attingatur; sed quia, licet tota attingatur, non tamen perfectè explicatur, quod (vt diximus Disputatione v. Sect. 2.) in prædicatione formali non verò obiectiua consistit. Verbi gratiâ, homo est animal, est prædicatio incompleta, quia non explicat rationale, quod est de essentia hominis. Completa verò è contrario est, quando essentia perfectè cognita prædicatur, vt Petrus est homo, quia homo includit & animal & rationale, quod est de essentia Petri.

Sed vt hoc perfectè intelligas, aduerto, ad rationem prædicationis completæ non requiri, nisi vt prædicatum explicet totum quod explicatur per subiectum, siue hoc subiectum sit genericum, siue specificum: quapropter hæc est completa, hoc animal est animal; quia licet homo animal, quod est prædicatum, non explicet magis quam in hac, homo est animal, in illâ tamen explicat totum quod dicit subiectum, id est hoc animal, ideoque est completa; at verò in hac, homo est animal, non explicat totum quod dicit subiectum, id est homo, ideoque est prædicatio incompleta: vnde prædicatio completa vel incompleta desumitur ex ordine ad subiectum, prout in eâ propositio ponitur. Quod si obicias, hanc esse prædicationem completam, Petrus est homo, cum tamen non explicetur per homo totum quod per Petrus, quod est subiectum, quia non explicatur Petrus; ergo licet per animal non explicetur

totum quod per homo, adhuc prædicatio erit completa; Respondere fortasse aliquis, ibi prædicari de Petro saltem disiunctiue eius differentiam indiuidualem, & consequenter esse prædicationem completam. Hanc solutionem ego facile reiicio, quia etiam in hoc sensu hæc esset prædicatio completa, homo est animal, quod tamen est contra omnes. Sequela probatur, quia saltem disiunctiue prædicatur rationale vel irrationale. Respondeo ergo obiectioni aliter, fatendo libenter, eam prædicationem, Petrus est homo, non esse completam Physicè loquendo, quia non explicatur Petreitas, quam subiectum dicit; nego tamen eam non esse completam Logicè, & in ordine ad scientias, quæ (vt dixit Aristoteles) non agunt de Indiuiduis per se, sed tantum de rationibus communibus. Illa verò, homo est animal, neque Physicè neque Logicè est completa: non Physicè, quia non explicatur rationalitas; non Logicè, quia ultra animalitatem est alia ratio communis, scilicet inferior specifica, de quâ per se agit scientia, & quæ non explicatur in eâ prædicatione.

SUBSECTIO SECVNDA.

An definitum Generis sit quid vniucum omnibus Generibus.

ANTE huius difficultatis enodationem sciendum est, quidnam sit definitum Generis. Cum enim supra dixerimus, Genus dicere in recto naturam, v. g. animal, & in obliquo cognitionem confusam, sicut album dicit in recto subiectum, & in obliquo albedinem; explicare oportet, an, quando definitur Genus, animalis v. g. definiatur ipsa natura animalis, an cognitio illius, an vtrumque simul: quæ difficultas communis est omnibus Prædicabilibus, ideoque in præfati pro omnibus est enodanda.

PRIMA CONCLUSIO. Per hanc definitionem Generis non definiuntur naturæ, vt sunt naturæ Physicæ & reales, v. g. animal. Quia huius definitio, vt natura realis, est esse viuens sensibile (idem est proportione de aliis naturis: sed per hanc definitionem Generis non definitur animal quatenus est viuens sensibile, vt per se patet; ergo non definiuntur naturæ vt sunt in se (vt aliter etiam solet dici) primò-intentionaliter.

SECUNDA CONCLUSIO. Neque actus confusus definitur vt natura realis est. Quia vt talis est cognitio spiritualis, quâ ratione non definitur in definitione Generis, vt ex ipsâ definitione constat manifestè; ergo

TERTIA CONCLUSIO. Per definitionem Generis definiuntur in recto naturæ, secundum quod habent ratione subiecti respectu cognitionis vniuersalis; & in obliquo definitur ipsa cognitio secundum quod denominat naturas vniuersales. Hæc est cõmunis, & probatur Primò à priori: quia in quacumque definitione id debet in recto definiri, quod in recto significat ipsum definitum. Cum enim definitio prædicetur verè de definito, & propositio, vt sit vera, requirat, id quod dicit in recto subiectum, dici etiam in recto per prædicatū, necessarium est vt rectum definitionis sit idem cum recto definiti, aliàs nec definitio de definito, neque è contrario possent verè prædicari, quod esset

set absurdissimum. Deinde etiam debet per definitionem defini in obliquo id quod in obliquo dicit ipsum definitum, aliàs non esset idem omnino definitio & definitum, quia saltem distinguerentur penes obliquum. Confirmatur. Idem omnino debet significare definitio ac definitum, nisi quod definitio illud significat clariùs, definitum verò obscuriùs; ergo quod in obliquo significat definitum, debet etiam per definitionem in recto & in obliquo explicari, cum solà prædicta differentia maioris claritatis in definitione, quàm in definito. Atqui iam ostendimus supra, Vniuersalia dicere in recto naturas, & in obliquo cognitiones quibus constituuntur Vniuersales; ergo in definitione Vniuersalis in recto debent explicari naturæ, vt sunt subiecta cognitionum, & in obliquo ipsæ cognitiones, vt sunt formæ denominantes eas naturas in esse Vniuersalis. Probatur deinde à posteriori. In recto non potest prædicari de naturâ vniuersali ipsa vniuersalitas (vt ostendi Disputatione v. i. Sect. 1.) ergo quod prædicatur est ipsa natura, ergo cum in definitione Generis dicitur esse id quod prædicatur, per *id quod prædicatur* significantur in recto naturæ quæ prædicantur, non verò ipsæ vniuersalitates; quia hæ non prædicantur, etiam si constituent ipsam naturam prædicabilem: ideoque debent attingi in obliquo. Sicut qui cognoscit iustum, in recto cognoscit subiectum, in obliquo autem ipsam iustitiam, quæ in ratione iusti constituitur.

His ergo positis, difficultas præcipua est, an genus entis realis, & genus entis rationis vniocè an solùm analogicè conueniant. Ratio dubitandi est, quia cum genus entis realis dicat in recto ipsum ens reale (vt numero præcedenti vidimus) genus verò entis rationis dicat in recto ipsum ens rationis, ens autem reale & rationis non conueniant inter se vniocè, sed analogicè tantum, continuo etiam videtur dicendum, genus entis realis & entis rationis non vniocè sed analogicè solùm conuenire. Quod si dicas, vt genus entis realis conueniat vniocè cum genere entis rationis, non requiri vt conueniant in subiectis, sed in genereitatibus, & in cognitionibus, quibus ens reale & rationis constituitur in esse generis; facillè impugnaberis: quia cum concreta accidentalia dicant in recto subiecta, in obliquo verò formam, vt absolute concreta inter se conueniant, attendendum est præcipuè ad conuenientiam subiectorum, non verò ad conuenientiam formarum.

Propter hoc argumentum nonnulli censent, genus entis realis & rationis non conuenire vniocè, sed analogicè tantum in ratione generis. Qui Auctores non videntur locuti consequenter. Ob eandem enim rationem tenebantur asserere, neque analogicè conuenire ea duo genera, sed tantum æquiuocè. Pater, quia ens reale & ens rationis non conueniunt inter se analogicè, sed æquiuocè: neque enim enti reali & rationis datur aliquod prædicatum verè & propriè commune, ratione cuius possint analogicè conuenire. Secundò. Cum hi etiam non admittant vniuocationem inter substantiam & accidens, sed solam analogiam, deberent etiam dicere, genus substantiæ, & genus accidentis, etiam non conuenire vniocè, vnde malè eam analogiam

solùm ponunt inter genus entis realis & rationis.

Ideo censeo distinguendum, dicendumque, 11
Physicè quidem differre etiam analogicè genus entis realis & rationis, at verò Logicè, id est, in ordine ad Logicam, considerationem esse eiusdem speciei, & vniuoca ea duo genera: quia eodem modo prædicatur ens rationis de suis inferioribus, sicut ens reale de suis; & eodem modo abstrahitur ens rationis & fit vnum per cognitionem communem, sicut ens reale. Et sicut inter ipsa etiam entia realia, licet Angelus differat genere ab animali vt tali, quia tamen in ordine ad modum quo prædicantur, & abstrahuntur, omnino conueniunt inter se Angelus & animal, absolute dicitur eos conuenire vniocè, imò specificè, in ratione generis: ita similiter dicendum est de ente reali & ente rationis, vt genus sunt, & res adeo est clara explicatis terminis, vt nisi de nomine non possit esse disceptatio. Iam enim tenemus res ipsas non conuenire inter se, quantum ad suas entitates, conuenire tamen quantum ad modum prædicandi, quod dicimus sufficere, vt in ratione generis, etiam Physicè non conueniant, sic tamen in ordine ad considerationem Logicam. Quæ ergo in hoc potest esse difficultas?

SYBSECTIO TERTIA.

Conueniantne vniocè Genus supremum & infimum; & an vtrumque incompletè prædicatur.

QUARTA difficultas, quæ ex definitione Gen- 12
neris supra posita videtur sequi, est, Genus non iussuenter distingui à Specie, ita vt efficiant duo Prædicabilia. Ratio est, quia genus infimum & supremum non constituunt duo Prædicabilia, & tamen magis differunt inter se quàm Species & Genus; ergo Genus & Species non constituent duo Prædicabilia.

Probo Minorem, quia Genus supremum est, quod potest prædicari de pluribus differentibus genere, v. g. substantia, quæ potest prædicari de homine, plantâ, & Angelo differentibus inter se genere; genus autem infimum solùm potest prædicari de pluribus differentibus specie. Sed maior differentia est inter prædicari de pluribus differentibus genere, & inter prædicari de pluribus differentibus specie, quàm inter prædicari de pluribus differentibus numero; quia maior est differentia inter Genus & Speciem, quàm inter Speciem & Individua, ergo maior est differentia inter Genus infimum & supremum, quàm inter Genus & Speciem.

Facilis est solutio ex dictis numero 4. vbi 13
ostendi, Genus à Specie differre in prædicatione completè & incompletè, quæ scilicet Genus incompletè, Species verò completè prædicatur; in hoc autem non differunt genus supremum & infimum, quia vtrumque incompletè prædicatur. Quod autem inferiora, de quibus prædicatur, vel genere vel solâ specie inter se differant, est prorsus extra conceptum Generis vt sic: vnde non mirum, si non constituent duo Prædicabilia, secus verò Genus & Species.

Sed

Sed hinc insurgit statim noua difficultas, quia videtur inferri, non esse de ratione generis prædicari de pluribus differentibus specie: demus enim casum, quo non esset possibilis nisi vna species animalis, *homo* v. g. qui simul esset principium discurrendi & sentiendi, in eo casu prædicare de homine esse animal, esset prædicatio incompleta, quia per *homo* animal non explicaretur principium discursus, quod esset essentiale homini, etiam vt significato per illam vocem *homo*: ergo illa prædicatio esset incompleta, ergo generica; quia, vt proximè dixi, essentia prædicationis genericæ solum consistit in eo quod sit incompleta; deinde animal in illo casu non esset prædicabile de pluribus differentibus specie, quia, vt supponimus, tunc non essent alia diuersa specie, ergo posset dari tunc prædicatio generica, quæ non esset de pluribus differentibus specie.

14 Nonnulli respondent, in eo casu prædicationem illam non futuram specificam, quia esset incompleta; addunt tamen, nec futuram genericam, prout nunc accipitur genus, quia etiam prædicaretur incompletè, non tamen de pluribus differentibus specie, quod de ratione Generis (de quo nunc agimus) videtur esse: ergo in illo casu esset aliud prædicabile diuersum ab his quæ modo dantur.

Hi Auctores primò videntur conclusionem reddere pro ratione: obiectio enim contendit, non esse de essentia Generis, posse prædicari de pluribus differentibus specie, quia illa esset prædicatio generica, & non posset fieri de pluribus differentibus specie, quæ erat conclusio impugnata per obiectionem. Reddunt ergo illam pro ratione, petunt ergo principium.

Secundò minùs consequenter loquuntur: dum enim nobiscum supra numero 13. explicant, quæ ratione genus supremum & infimum in ratione generis non differant, etiam vnum de differentibus specie, aliud de differentibus genere prædicetur, dicunt, eò quod conueniunt in prædicabilitate incompleta, efficere tantum vnum prædicabile; ergo pari ratione tenentur dicere, in eo casu animal non futurum diuersum genus ab eo quod nunc est; quia, licet differret in eo quod tunc prædicaretur solum de pluribus differentibus numero, modò autem prædicatur etiam de differentibus specie, tamen in vtroque casu prædicaretur incompletè, ergo non essent diuersa in ratione generis, sicut de facto propter hanc solam conuenientiam genus subalternum & infimum conueniunt per te vniuocè in ratione generis. Confirmatur impugnatio: quia, vt supra dixi, tanta est differentia inter prædicari de pluribus differentibus specie, & inter prædicari de pluribus etiam genere differentibus, quanta inter prædicari de differentibus specie, & prædicari de differentibus solo numero: sed illa differentia non constituit diuersa prædicabilia, eò quod vtrumque contineat in prædicatione incompletà, ergo nec secunda differentia constituet diuersum prædicabile, cum vtrumque etiam conueniat in prædicatione incompletà.

Pro solutione ergo difficultatis censeo, omnem prædicationem aptam solum fieri de pluribus numero tantum distinctis, esse prædicationem completam; quare in eo casu, quo tantum

esset vna species animalis, scilicet *homo*, ea prædicatio, *homo est animal*, esset prædicatio completa, & consequenter specifica. Ex quo vterius patet, non inferri, posse dari prædicationem genericam, quæ non sit de pluribus differentibus specie. Probo ergo, omnem prædicationem aptam fieri de solo numero distinctis, esse prædicationem completam; quia ideò, v. g. quando dico, *homo est animal*, non est prædicatio completa, quia cum animal possit non esse rationale, non quia prædico *est animal*, còtinuo prædico esse rationale, neque expressè neque implicite, quia non valet, *est animal*, ergo *est rationale*. Ratione ergo huius mutæ connexionis, quæ tunc esset inter hominem & animal, prædicatio animalis esset prædicatio completa, saltem implicite, ac consequenter specifica; modò verò, quia non datur hæc connexio mutua, est prædicatio incompleta, & explicitè & implicite. Quod confirmo manifesto exemplo: iam de facto quando dico, *homo est animal rationale*, facio prædicationem completam, etiam si non explicem clarè gradus superiores videntis corporis, &c. quia hi includuntur in animali; & saltem implicite affirmantur: sed tunc in eo casu, eo ipso quod omne animal esset rationale, licet quando dicerem *Petrus est animal*, expressè non dicerem esse rationale, dicerem tamen implicite, ergo eo ipso esset prædicatio completa.

Dices, quamuis animal non posset esse sine rationali, adhuc præcinderetur à rationali, vt sic autem præcisum non esset tota essentia hominis, ergo neque eius prædicatio esset completa. Nonnulli videntur negare, in illo casu præcindi posse animalitatem à rationalitate. Cum enim solum possit esse præcisio, vbi est similitudo & dissimilitudo, & per animalitatem in eo casu eisdem omnino esset homo similis vel dissimilis, quibus per rationalitatem; inde fit, vt tunc non posset præcindi animalitas à rationalitate.

Non placet hæc doctrinà, quia in rebus operariis independentem à similitudine & dissimilitudine propter diuersas operationes potest dari præcisio: potest enim concipi illud principium in ordine ad vnas operationes, & non in ordine ad alias, sicut de facto datur præcisio inter potentiam creatiuam leonis, & creatiuam Angeli in Deo; quantumvis nulli sit similis Deus in potentia creatiuà Angeli, cui non sit similis in potentia creatiuà leonis; vel, vt melius dicam, omnibus per vtramque sit dissimilis.

Concedendum ergo est, etiam in eo casu dari posse præcisionem inter animal & rationale: quæ concessa, adhuc dicendum, illam prædicationem, *homo est animal*, futuram completam, quia saltem virtute & implicite affirmaret rationalitatem; rectè enim tunc inferretur, *est animal*, ergo *est etiam rationale*; modò autem, quia non valet hæc consequentia, non est prædicatio completa, sed incompleta, *homo est animal*, quia per illam neque implicite affirmatur esse rationale, vt paulo antè fusiùs dixi.

Hic aduerte pro omnibus Prædicabilibus, ad ea non requiri actum existere plures species, aut plura indiuidua, sed tantum esse possibilia, quod Libro secundo obseruauimus.

SUBSECTIO QUARTA.

*An Genus sit pars, an totum potentiale
respectu Speciei, & quâ ratione
de illâ prædicetur.*

DIFFICULTAS hæc in eo consistit, quòd Genus, quandoquidem prædicatur incompletè, debet prædicari ut pars Metaphysica speciei eam Metaphysicè seu ratione nostrâ constituens, ut dixi Disputatione v. Cum hoc autem non videtur stare communis doctrina affirmans, Genus esse totum potentiale respectu speciei; quia idem non potest esse simul pars & totum respectu eiusdem rei.

18 Pro solutione aduerte, posse idem esse simul totum & partem sub diuersis considerationibus: etenim Petrus v. g. est in se totum quoddam, comparatus autem cum exercitu est pars illius: item natura humana est quoddam totum in ratione naturæ, & tamen est pars respectu huius concreti *homo*, in quo etiam includitur substantia. Hoc posito dico, animal dupliciter v. g. posse considerari, vel in totâ suâ latitudine, ut includit omnia animalia; & ut sic dicitur totum potentiale respectu cuiuslibet speciei in particulari hominis, vel leonis, vel equi, quia ipsum genus includit omnes species, quælibet autem species non includit omnes, sed est vna pars omnium. ecce quo pacto genus est totum & quælibet species tantum est pars illius. Dixi, *quælibet species*; quia si omnes simul accipiantur, tunc respectu illarum genus non est totum, nec omnes simul sumptæ sunt pars Generis, sed ipsum genus.

Contra hanc doctrinam videntur stare recentiores, aliqui, putantes, genus non dici potestativum totum, eò quòd componatur ex speciebus. Mouentur primò, quia hæc compositio repugnat, ratio enim superior numquam potest componi ex inferioribus. Secundò, quia differentia inferiorum sunt extra conceptum genericum, ergo non sunt partes illius. Sed hæc obiectiones non obstant nostræ Conclusioni. Primò, quia aliud est loqui de rationalitate & hincibilitate, quæ sunt differentia animalis; & sic transeat, non componi genus, sed eas esse extra conceptum illius. Aliud verò, loqui de animalitatibus quæ sunt in homine, equo, (pone pro hac questione animalitatem realiter distinguì à rationalitate) genus animalis v. g. constitueretur iuxta nostram sententiam ex omnibus illis animalitatibus simul sumptis, confusè cognitis, distinctis realiter à differentiis, non autem ex differentiis distinctis. Hoc, quod tunc contingeret realiter, de facto contingit ratione. Dico ergo, genus animalis dicere omnes animalitates ratione nostrâ confusè cognitæ, non verò dicere rationalitatem & hincibilitatem. Si ergo genus dicit omnes animalitates, ergo vna animalitas erit pars illius generis, & ipsum erit totum respectu cuiusque respectu autem omnium simul sumptarum non erit totum, sed æquale cum æquali. Hæc in sententiâ nostrâ & horum recentiorum, aientium animal ex parte obiecti esse omnes animalitates simul sumptas, videtur res esse & clarissima & necessariò dicenda, si loquendum sit consequen-

ter, quod ab his recentioribus non fuit bene consideratum.

Dices fortè adhuc, Cur ergo hoc modo genus dicitur totum potestativum? potius enim videtur dicendum totum actuale, quandoquidem actu includit omnes animalitates omnium specierum, ergo non solum in potentia erit totum, sed actu. Respondeo, Ideò genus dici totum potentiale, non actuale, quia licet actu ex parte obiecti includat omnes eas animalitates; tamen ita confusè tunc cognoscuntur, ut intellectus non possit proximè ex vi illius actus dicere eas ibi includi, sed indigeat clariori notitiâ ad id cognoscendum. Potest ergo ille conceptus explicari per alios clariore terminatos distinctè ad omnia inferiora, & ideò potestate continet omnia illa, actu autem, quia ea non distinguit, non dicitur totum actuale respectu omnium.

Imò etiam respectu ipsarum differentiarum rationalitatis & hincibilitatis, &c. genus potest dici totum potestativum: quia licet in conceptu generico ut sic illæ non explicentur, nec includantur explicite, omnes tamen confusè sub eo conceptu clauduntur, unde postea de omnibus potest prædicari, & omnes complectitur, ideò est totum potentiale respectu cuiuslibet illarum, respectu verò omnium simul sumptarum non est totum (ut paulò antè dixi) & fortè ab hac explicatione stant nonnulli recentiores aientes, ideò genus esse totum potestativum, quia est totum prædicabile de specie. Verùm hæc non satis rem explicant: inquirimus enim hoc ipsum, quâ scilicet ratione prædicabilitas de specie faciat genus esse totum. Nec hoc rursus explicatur dicendo, ideò id esse quia species ut subiicibilis respicit genus ut totum; rursus enim hoc videtur esse idem per idem, nec explicatur quid faciat subiicibilis. Clarè ergo vno verbo genus *animalis* ideò est totum, quia complectitur omnes species de quibus potest prædicari, quælibet autem species solum est pars, quia non est totum quod genus complectitur. Quid hoc clarius? 21

Hinc facile respondetur obiectioni, quæ fit contra explicationem eorum, qui ideò Genus dicunt esse totum, quia prædicatur de Specie. Obiicitur enim, ergo ob eandem rationem Differentia, quæ etiam prædicatur de Specie, erit totum respectu speciei, nec ratio animalis magis prædicabitur ut totum respectu hominis, quam rationale, quæ est differentia; vtrumque enim seorsim est pars hominis. Respondeo ergo, non ideò præcisè quia prædicatur, sed quia prædicatur ut quid vniuersalius, & extendens se ad plura quam se extendat homo; differentia autem ita prædicatur de homine, ut non latius se extendat quam homo, ideòque non sit totum continens hominem, & aliquid aliud, sed æqualis homini. unde respectu illius non est totum. Si autem eadem differentia comparatur respectu Petri vel Pauli, tunc etiam est totum potestativum, sicut genus respectu speciei.

Obiicies Secundò, Animal, quod prædicatur de homine, non se extendit ad brutum; ergo non est totum potentiale respectu hominis. Respondeo Primò, saltem sub disiunctione de homine prædicari omnia animantia: dixi enim supra Disputatione vi. num. 31. prædicationem vniuersalem esse disiunctivam, id est, *homo est hoc vel illud animal*.

²² animal. Respondeo Secundò, etiam si in ipsa prædicatione tantum affirmaretur illud animal, quod cum solo homine identificatur; tamen, quia in apprehensione præcedenti, quæ animal factum est genus, omnia animantia includebantur; ideo saltem respectu illius homo dicitur pars, & animal dicitur totum potestativum.

Hæc de modo, quo animal seu genus dicitur totum potestativum respectu specierum: sed quia etiam dicitur pars componens speciem, id adhuc restat explicandum. Dico ergo, genus ideo esse partem actualem, quia species, homo v. g. non solum dicit animalitatem, sed dicit rationale, tamquàm duas partes Metaphysicas quibus componitur, sicut dicit animam & corpus tamquam partes physicas. Vno verbo tibi totum hoc mysterium declaro: animal dicitur totum respectu hominis, quia latius patet animal quàm homo; dicitur pars, quia homo non solum dicit animal, sed dicit etiam rationale. Hic est totum hoc magnum sacramentum.

Adhuc tamen adverte, animal ut prædictum non esse partem actum, id est actualiter non componere, sed esse tantum aptum componere; sicut anima separata non est pars actum hominis, quia actum non vinitur materię, sed est apta mediā vniōne componere hominem. Quod si aliquando diximus, animal ut prædictum esse partem actualem, intelligendum est, quod sit tunc inadæquata essentia hominis, apta de se hominem componere actum. Deinde, è contrario animal ut iam contractum ad hominem, etsi tunc sit pars actualis illius, non tamen esse totum potentiale: quia ut iam contractum ad hominem, non est indifferens ad hoc ut prædicetur de pluribus differentiibus specie, neque est aliquid latius patens quàm homo, in quā maiori extensione consistit essentia totius potentialitatis, ut supra dixi.

SVBSECTIO QVINTA.

Genus comparatur cum Differentiâ & Specie.

CIRCA hanc comparisonem primò potest dubitari, quodnam sit perfectius, Genusne an Differentia; vel, quodnam perfectiori modo prædicetur? Respondeo, in modo prædicandi perfectius esse Genus quàm Differentiam: Genus enim prædicatur in quid, & per modum per se stantis, Differentia verò per modum alteri adiacentis; perfectius autem est per se stare, quàm adiacere alteri; in modo autem essendi perfectior est Differentia quàm Genus. Hanc secundam partem probant nonnulli, quia forma est perfectior in modo essendi, quàm materia: ergo, cum Differentia se habeat ut forma, Genus ut materia, perfectior erit in modo essendi Differentia quàm Genus. Non placet hæc ratio. Primo, quia si esse formam est perfectius quàm esse materiam, etiam prædicari ut formam erit prædicari perfectiori modo, quàm prædicari ut materiam. Probo sequelam: quia illud in modo prædicandi est perfectius, quod prædicatur ut res perfectior: sed esse formam per se est quid perfectius, quàm esse materiam, ergo prædicari ut formam est prædicari ut perfectius, quàm prædicari ut materiam; ergo Differentia etiam in

modo prædicandi erit perfectior Genere, quod est contra te, & contra omnes. Secundò à priori, reicio hanc rationem; quia forma ut forma, videtur dependere, imò, excepta rationali, omnes necessario pendent à materiâ, hæc autem à nullâ formâ pendet, saltem à priori; ergo forma, ut forma, non est ex genere suo perfectior materiâ, seu subiecto ut tali, ut patet in Angelo & animâ rationali, ubi intellectionem esse formam animæ & Angeli, hæc verò esse subiectum, non arguit perfectiorem conceptum in intellectione, quàm in Angeli animæque substantiâ. Quod si formæ substantiales sunt perfectiores quàm materia, id non habent ex conceptu formæ (ex hoc enim capite potius sunt imperfectiores) sed aliunde ex suis propriis differentiis.

Aliter ergo probanda est maior perfectio Differentiæ in modo essendi quàm sit perfectio Generis; quia scilicet quò magis prædicata distat ab ente, eò sunt perfectiora; perfectior enim est perfectitas quàm ens, & spiritualitas quàm ens, & sensibilitas quàm viuens, & rationalitas quàm animalitas, & sic de aliis. Cum ergo Differentia magis distet à ratione communi entis, quàm Genus, maiorem habet perfectionem in modo essendi, quàm ipsum Genus.

Secunda comparatio fieri potest circa prioritatem: dicitur enim communiter Genus prius Specie. Sed hæc vno verbo explico, Genus scilicet dici prius Specie non tempore: cum enim non distinguatur realiter à Specie, non potest esse realiter prius, sed in subsistendi consequentiâ, id est, in illatione; quia rectè valet consequentia, est homo, ergo animal; non verò è contrario, est animal, ergo homo. Idem est de Specie respectu Individuorum, & in vniuersum de omni ratione superiori respectu inferioris.

Tandem dubitari potest, an ratio communis vniuoca transcendens differentias possit esse genus. Ratio dubitandi est, quia cum ratio transcendens, v. g. ens, imbibatur in Differentiis, non possunt Differentiæ præcindi ab eâ ratione, & consequenter illa ratio non potest esse compars differentiarum, quia compars debet præcindi ab aliâ comparte: sed de ratione Generis est, ut sit compars cum Differentiâ, iuxta hucusque dicta, ergo ratio transcendens Differentias non potest esse genus.

Communis sententia negat, ob rationem dictam: verum arbitror id non esse consequenter negatum iuxta definitionem communem Generis, quam ipsimet admittunt; quia ens v. g. etsi transcendens Differentias, de illis tamen in quid incompletè prædicatur, item de illis differentiibus specie, ergo est genus. Consequentia patet ex definitione supra posita Generis. Antecedens autem probatur, quia hæc prædicatio, homo est ens, est prædicatio in quid, ut negat nullus: est item incompleta, quia homo non solum est ens, sed etiam substantia viuens est, & est item apta fieri de pluribus differentiibus specie, scilicet de homine, de bruto, & de plantis, ergo est prædicatio rigorosè generica.

Dices, à me in hoc argumento peti principium: dum enim suppono, accidens & substantiam differre specie, iam suppono ens esse genus; quia non possunt illa differre specie, nisi contineantur sub genere. Sed huic replicæ facilè ego

respondeo, à me nomine Differentiæ specificæ intelligi præcisè differentiam magnam maiorem, quàm indiuidualem: hanc autem dari inter substantiam & accidens (etiã si ens sit transcendens) est per se notum, non ergo à me supponitur quod deberet probari. Circa quod

26 Aduerte, ad probandum, aliquod prædicatum esse genus, non requiri ut probetur illud prædicari in quid de pluribus differentiis specie formali, quod fortè vix aliquis notauit. Ratio est manifesta: quia prædicari de pluribus differentiis specie formali, idem est, quod prædicari de pluribus contentis sub genere. ergo quando probatur, ea, de quibus illa ratio prædicatur, differre specie, iam debet supponi ratio eis superior tamquam genus, & sic debet supponi, quod est probandum: differre enim specie, probatur ex eo quòd sint sub genere; & esse genus, ex eo quòd sit supra species. vbi manifestissimus circulus committitur; & propterea num. 1. eam definitionem Generis ut vitiosam reieci, & reiciam ampliùs Sectione 2. Debet ergo in differentiis specie pro differentiâ notabili viurpari: hæc autem differentia non defumitur ex eo quòd sint sub genere, sed ex ipsis terminis apparet, ut dixi, inter substantiam & accidens. Quâ differentiâ suppositâ, si probetur eam rationem superiorem prædicari in quid incompletè de illis, eo ipso probatur, eam rationem esse genus; & simul ea, de quibus prædicatur, inter se differre specie, hoc est Differentia contenta sub ratione genericâ, quod à me in prædicto argumento præstitum esse si adhuc non recordaris, illud relege hic, quia ens prædicatur in quid incompletè de substantiâ & accidente, quæ inter se notabiliter differunt, (ut ex terminis apparet:) ergo illa ratio est generica, & consequenter substantia & accidens differunt formali specie.

27 Ad rationem supra in oppositum positam respondeo, ens prædicari ut partem; quia prædicatur ut aliquid essentia, non ut totum, ergo ut pars. Patet consequentia: quia quod pertinet ad essentiam alicuius, vel debet esse tota essentia, vel aliquid illius, id est, pars, nec potest dari medium. Quâ verò ratione id cohereat cum eius transcendentia, omnes tenentur explicare: ferè enim omnes fatentur, posse quidem ens præscindi à differentiis, etiã si è contrario differentia ab ente non possint præscindi (& nos infra Disputatione XI. à num. 2. ostendemus. hoc autem est, ens esse partem speciei, etiã si differentia non sint partes eiusdem speciei: quia licet in Physicis nequeat hoc distinguere ab illo, & esse compars illius, quin illud etiam distinguatur ab hoc & sit compars huius; in partibus tamen & distinctionibus Metaphysicis aliter res contingit, quod & aduersarij fatentur, asserentes, etiã si, quando præscinditur animal ab homine, maneat animal ut distinctum ab homine & ut pars illius, non tamen è contrario hominem manere distinctum ab animali & compartem illius, ergo benè stat ex eorum sententiâ, ens esse partem speciei, quia ab illâ præscinditur, quantumvis Differentia non sit compars respectu entis; quia ab illâ non potest præscindi, quod fusiùs eo loco citato declarabitur. Præterquam quòd, requirere ad rationem generis ut sit pars, videtur omnino arbitrarium, & sine fundamento dictum, cum ex

nullâ particulâ definitionis Generis id videatur inferri, nisi ex illâ, quod prædicatur incompletè; sed neque ex hac: quia tu ipse admittis, posse contingere ut prædicetur ens incompletè, etiã si non sit compars respectu Differentiæ.

SUBSECTIO SEXTA.

An Genus habeat immediata Indiuidua.

QVÆRIMVS, an possint subiici generi indiui- 28
dua immediata incompleta, v. g. an animal, antequam cōtrahatur ad rationale vel irrationale, contrahatur ad hoc & illud animal. Nonnulli, & præcipuè Thomistæ negant, eò quòd animal non multiplicatur, nisi per rationale & irrationale. Dicendum tamen est primò, genus habere immediata indiuidua: quia ut Disputatione v. à numero 5. ostendi, singularitas incompleta non distinguitur ab ipsis prædicatis etiam superioribus. quare ens ut sit multiplex, non indiget differentiâ substantiæ vel accidentis, quia ante illas habet omnem multiplicitem quam post illas, etiã si non sit substantia aut accidens. Vnde, si per impossibile animal non contraheretur ad rationale & irrationale, adhuc essent tot animalia, quot modò, nisi quòd tunc solo numero differrent, modò autem etiam differunt specie. Et hinc manet argumentum Thomistarū reiectum: nego enim illis, animal multiplicari per rationale; admitto verò per illud præcisè constitui diuersum specie. Quando igitur prædico, hoc animal est animal, facio prædicationem immediatam, quia inter hoc animal & animal nihil mediat: illa autem est prædicatio rationis genericæ, ergo genus habet immediata indiuidua.

Intelligenda tamen est conclusio materialiter, 29
id est, ut ea ratio, quæ habet genus, habeat immediata indiuidua, non quatenus genus est, sed quatenus species; quia illa prædicatio formaliter est specifica, est enim completa: genus autem ut genus formaliter non prædicatur completè, id enim propriū est speciei. Quid autem sit prædicatio completa, dixi supra, quando scilicet idem explicatur per prædicatum, quod includit subiectum, vnâ exceptâ indiuiduatione, quæ (ut diximus Sectione præcedenti) non necessariò explicatur, ut prædicatio sit Logicè completa, ut patet in illâ, Petrus est homo, quæ in omnium sententiâ est completa, etiã si Petreitas non explicetur per prædicatum, quæ tamen explicatur per subiectum: ergo illa erit completa, hoc animal est animal, etiã si non explicetur per prædicatum indiuiduatione, quæ explicatur per subiectum; erit ergo illa formaliter specifica. Vnde etiam fit, ut Genera vocentur cōmuniter Species intermedia: nec potest aliter explicari, cur dicantur species, nisi propter hanc rationem à nobis datam. Genus ergo ut genus formaliter non habet immediata indiuidua, etsi illa habeat formaliter ut species.

Nonnulli recentiores videntur ita admittere indiuidua immediata generi, ut formaliter etiam quatenus genus doceant illa habere: dicunt enim, hanc, hoc rationale est rationale, esse specificam, hanc verò formaliter genericam, hoc animal est animal, disparitatem assignant; quia rationale non est indifferens ut prædicetur de pluribus differentiis specie, genus autem seu animal potest.

potest prædicari de pluribus differentiis specie, ideoque dicunt, esse prædicationem generis formaliter, *hoc animal est animal*.

30 Hæc doctrina ex dictis partim reiecta est, iam vero amplius reicitur; quia Genus, ut genus est, prædicatur de pluribus differentiis specie: sed in eâ prædicatione formaliter non prædicatur de pluribus differentiis specie, ergo in eâ non sortitur formaliter rationem generis. Maior & consequentia sunt evidentes. Minor etiam evidenter probatur: quia *hoc animal* & *illud animal* ut sic explicata, non differunt specie, sed solo numero. Declaro hoc ex differentiâ inter has propositiones, *homo est animal*, *equus est animal*, & has, *hoc animal est animal*, *illud animal est animal*. Illæ primæ sunt formaliter generis, quia *homo* & *equus* qui explicantur in eis ex parte subiecti, & de quibus prædicatur *animal*, differunt specie, & ideo prædicatur formaliter de pluribus differentiis specie, & incompletè, quia *homo* aliquid aliud dicit quàm *animal*; at *hoc animal* & *illud animal* ut sic non differunt specie. Item ut sic tota essentia illius subiecti est esse *animal*, unde respectu horum subiectorum non est *animal* prædicabile de pluribus differentiis specie, quo respondetur illorum argumento. Non enim adverterunt hi, prædicationis identitatem, formalitatem, adæquationem vel inadæquationem non desumi ex his quæ subiectum habet a parte rei, sed ex his quæ habet, prout hic & nunc explicatur in eâ propositione. Unde, licet ex parte obiecti idem significet *homo* quod *animal rationale*, hæc est identica, *homo est homo*; hæc verò non, *homo est animal rationale*: ita similiter hæc est propositio non solum completa, sed identica, *hoc ens est hoc ens*, etiam si explicite non declarantur differentie quæ sunt 31 essentielles illi enti. Ratio est: nam prout significatum per conceptum illum *hoc ens*, non habet aliam essentiam quàm *hoc ens* quod prædicatum dicit, ergo est propositio adæquata. Hoc tam mihi videtur evidens, ut nisi faciendo quæstionem de nomine, putem locum non esse dubitationi. Ulterius: ergo etiam si auferatur in illâ propositione *hoc*, & dicatur *hoc ens est ens*, erit prædictio adæquata formaliter. Probo consequentiam evidenter: quia tunc solum deest individuatione significata per *hoc*, quæ non necessarîo requiritur in prædicationibus adæquatis Logicæ, ut paulò antè dixi, & ostendi exemplo illius, *hic homo est homo*, ubi etiam non explicatur *hoc*; & in hac, *Petrus est homo*, ubi etiam non explicatur Petreitas: cuius ratio est, quia individuationes non pertinent ad scientiam, ideo illas non prædicari, non tollit, Logicè loquendo, adæquatas esse prædicationes.

Obiicies forte adhuc contra nostram sententiam: Hæc prædictio, *hoc ens est ens*, non potest esse prædictio formaliter specifica; quia ens non potest esse species, quandoquidem nullum habet supra se genus; ergo illa prædictio debet esse generica, ergo genus ut tale habet immediata individua. Respondeo, etiam illam prædicationem esse formaliter speciei prædicabilis, non subiectibilis: subiectibilis enim ut talis definitur, quæ subest generi; quod, quia non habet ens, 32 non est subiectibilis. At species prædicabilis non definitur formaliter penes ordinem ad genus superius, sed adæquate consistit in hoc, quod præ-

dicetur in quid completè de pluribus solo numero differentiis. Ostendi autem suprâ, *hoc ens* & *illud ens*, ut sic explicata, solo numero differre, sicut *hoc animal* & *illud animal*: unde de illis sic explicatis completè prædicatur ratio entis in quid, ergo habet omnes partes quæ ad definitionem prædicationis specificæ requiruntur; ergo hic & nunc formaliter est prædictio speciei, licet res prædicata sit genus in ordine ad alios actus.

Obiicies rursus: quando ego dico, *hoc animal*, saltem confusè attingo differentiam specificam per *hoc*, quam non explico per prædicatum *animal*; ergo illa prædictio est incompleta, ergo formaliter generica, ergo Genus etiam formaliter ut genus, habet immediata individua.

Respondeo Primò, retorquendo argumentum: quia vel apprehendere confusè differentiam sufficit, ut eam possim explicite prædicare, vel non. Si sufficit, ergo illa non erit prædictio immediata, *hoc animal est animal*, cum possit de illo subiecto, ut sic concepto, aliquid immediatius prædicari, scilicet ipsa differentia: sicut hæc non est prædictio immediata, *Petrus est animal*, quia inter *Petrum* ut sic conceptum, & inter *animal*, mediat *homo*. Ergo si illa est prædictio incompleta, ut contendis, non erit immediata, & consequenter destrues tuam sententiam, scilicet, Genus ut genus habere immediata individua. Si verò dicas, de illo subiecto, ut sic apprehenso, non posse prædicari expresse differentiam, ergo iam illa prædictio erit completa: quia prædictio completa est illa, in quâ de subiecto, ut sic apprehenso, seu prout hic & nunc in hac propositione ponitur, non potest alia ratio immediatius & adæquatius Logicè prædicari. Respondeo Se- 33 cundo, eo modo quo ex parte subiecti apprehenditur etiam differentia, eo etiam modo apprehendi per prædicatum: quia si *hoc animal* confusè cognoscit *rationale*, etiam *hoc animal* ex parte prædicati confusè & disiunctivè cognoscit *rationale*; ergo illa est prædictio completa, quia idem eodem modo conceptum, quantum ad claritatem vel confusionem, prædicatur, aut concipitur per subiectum; ergo est illa prædictio formaliter specifica, materialiter verò generica, quæ est mea sententia suprâ posita.

SECTIO II.

De Specie subiectibili.

SPECIES subiectibilis, quæ correlativa est Generis, definitur esse, quæ sub genere continetur.

Dicit quis: Genus definitur esse quod sub se habet species; iam autem hic Species definitur quæ est sub genere, ergo utraque definitio vitiosa apparet, quia videtur committi circulus. Respondebis, eam esse perfectam, quia definitio Generis, scilicet quod habet sub se species, non declaratur per definitionem speciei, ut sensus sit, Genus habere sub se species, est species esse sub genere. hic enim esset circulus vitiosus; explicaret enim idem per idem, voce actiua in passivam mutatâ: primam ergo definitionem Generis explicari per aliam clariorem, scilicet id esse, quod prædicatur de pluribus specie in eo quod quid.

Hanc tamen solutionem facile ego præcludo: quia in hac secundâ definitione etiam replicatur illud,

illud, de pluribus differentibus specie. iam ergo in omni definitione genus definitur per ordinem ad speciem subiicibilem, & hac in ordine ad genus: nec potest in aliquâ tandem fitti; quod & notavi supra numero 1.

- 34 Ideo speciem subiicibilem aliter definiendam putarem independentem à genere. Vel, quia hoc fortè esset difficile, genus dicerem esse id, quod de suis inferioribus in quâ incomplete predicatur: nec nominarem speciem ibi. Vel aliter, genus est quod de pluribus notabiliter differentibus predicatur in quâ: postea verò notabilem differentiam non explicarem, per hoc quod sit sub genere, sed aliunde ex ipsis terminis, & sic cessat omnis vitiosus circulus. Explicato verò iam genere independentem à specie, rectè explicatur, *Species est quæ sub genere continetur.*

Circa quam definitionem aduertendum, subintelligi in illâ immediate, aliàs etiam indiuiduis conueniret ea definitio, cum saltem mediâ specie generi subiiciantur: species autem differt ab indiuiduis, quia immediate subiicitur generi; nihil enim mediat inter ipsam & genus, indiuidua verò mediatè subiiciuntur generi.

Recentiores aliqui videntur supponere, inter genus & indiuidua nihil mediare, aiuntque hoc, quod est subesse generi immediate, esse commune & speciei & indiuiduo: sed supra à numero 28. iam hanc sententiam refutavi, ostendens, indiuidua non subesse immediate generi ut generi, sed ut speciei. Nam si sumatur, *hoc animal est animal*, illa est prædicatio speciei de indiuiduo, ut ibi ostendi: si verò sumatur, *Petrus est animal*, est quidem hæc prædicatio generica, non tamen immediata, quia inter *animal* & *Petrum* mediat *homo*, quæ mediatio non debet intelligi, quasi ex parte obiecti significetur aliquid medium; sed quoad conceptum nostrum. Neque etiam hi recentiores vniquam dixerunt, *Petrum* ut sic conceptum immediate subesse generi; sed id putarunt esse verum in illâ propositione, *hoc animal est animal*, quæ supra à nobis ostensa est esse formaliter specifica.

- 35 Altera eiusdem speciei subiicibilis definitio est, ut species sit de quâ genus predicatur in eo quod quid incomplete. Hæc definitio coïncidit cum præcedenti, estque descriptiua: quia sicut in Vniuersali, ex eo quod sit commune multis, sequitur, esse prædicabile de illis; ita similiter ex eo, quod species contineatur sub genere, sequitur, genus esse prædicabile de illâ in quid incomplete, quare prima definitio est quidditatiua, hæc verò descriptiua.

Contra utramque definitionem speciei subiicibilis est difficile argumentum; ante quod Aduerte primò, de ratione speciei subiicibilis non esse prædicabilitatem: eo enim ipso quod subiiciatur generi, siue habeat indiuidua plura de quibus prædicetur, ut *species humana*, siue vniueum tantum indiuiduum, ut *species Angelica* in sententiâ D. Thomæ, & *relationes diuina*, quæ sunt immultiplicabiles intra speciem infimam (neque enim possunt esse duo Patres, aut Filij æterni) est species subiicibilis. Secundo aduerte, licet species subiicibilis non debeat esse necessariò prædicabilis (ut iam dixi) speciem tamen prædicabilem semper debere esse subiicibilem: quia omnis species, ut talis, debet esse sub genere, componitur

enim ex genere & differentiâ: ex illo, ut ex ratione superiori; ex hac autem, ut ex ratione particulari, & contrahente genus. His positis,

Sic argumentor contra definitiones positas 36 speciei subiicibilis: Quia potest etiam indiuiduum immediate contineri sub genere, ergo non rectè definitur species, ut sit id quod immediate continetur sub genere. Consequentia est bona. Antecedens autem probatur: quia in specie merè subiicibili, vtruta in relatione Filij diuini, ratio specifica & indiuidualis est eadem formalissimè; ergo etiam ratio indiuidui subest immediate generi. Patet consequentia: quia si formalissimè est idem ratio indiuidualis, & specifica etiam in ordine ad nostros conceptus, & ratio specifica subiaceret immediate generi, etiam indiuidualis subiaceret necessarium est; ergo non est proprium speciei subesse immediate generi. Respondeo, concedendo, posse aliquod indiuiduum subesse immediate generi, addo tamen, id tantum contingere, quando illud indiuiduum est simul formalissima species. quare nego, illam definitionem conuenire aliis à definito: quia etiam conueniat illi indiuiduo, conuenit tamen quatenus est formalissimè species, non quatenus est indiuiduum, quando autem nos supra diximus, indiuiduum non subesse immediate generi, loquebamur de indiuiduo, quod non esset species, sed inferius speciei. Quod si obicias, ergo indiuiduum poterit definiti esse id, quod immediate subiaceret generi. Facile respondebo, negando sequelam: 37 quia non omnia indiuidua subiacerent immediate generi, quia nec omnia sunt idem ratione nostrâ cum specie subiicibili, ut patet in illis speciebus, quæ sunt multiplicabiles intra eandem speciem, Petrus v. g. non est species hominis, sed indiuiduum illius speciei, quare de illo non immediate prædicatur *animal*, mediat enim homo; & consequenter non subiicitur immediate animali, non ergo potest indiuiduum ut sic definiti esse id quod immediate subiaceret generi, potest verò species, ut patet ex dictis, quia nulla est quæ non subiaceret immediate generi.

Rogabis pro perfectâ notitiâ speciei subiicibilis, quo actu intellectus fiat; an eo quo genus abstrahitur à speciebus, an per cognitionem quâ genus concipitur, ut quid superius ad ipsam speciem.

Pro solutione huius difficultatis aduerto contra nonnullos, per illum actum, quo animal v. g. formaliter constituitur in ratione generis, non constitui formaliter speciem, quia species constituitur formaliter per actum, quo cognoscitur differentia simul cum genere per modum vniuei, ut quando dico *homo*. At genus fit per actum quo formaliter non apprehenduntur differentia, sed tantum ipsa ratio generica, ergo non per eundem actum per quem fit genus, fit & differentia. Et licet per actum, quo fit genus, maneat ipsum genus prædicabile, & superius; non tamen respectu specierum formaliter, quia adhuc non est factu species formaliter: solum ergo tunc genus erit superius respectu specierum fundamentaliter propter rationem dictam.

Aduerte Secundo, neque speciem fieri subiicibilem per actum, quo abstrahitur ratio specifica ab indiuiduis. Patet clarè: quia species subiicibilis, ut talis, non constituitur per hoc quod habeat

habeat plura individua sub se, id enim proprium est speciei prædicabilis, sed quia subest generi: hoc autem non habet, quia fiat superior suis individuis.

Aduerto Tertio, speciem subiicibilem posse dupliciter considerari, vel secundum rationem speciei in quâ conuenit cum prædicabili, vel secundum rationem subiicibilis, in quâ ab illâ differt. His positis,

Respondeo, speciem in ratione subiicibilis constitui & per hoc quod genus abstrahatur ab ipsâ, & per actum quo genus & differentia concipiuntur per modum vnius. Probatur, quia species subiicibilis dicitur duo: & esse ens constitutum ex genere & differentiâ, & esse inferius ipso genere, eo autem ipso, quod genus & differentia apprehenduntur per modum vnius, iam est constituta species prout abstrahit à prædicabili & subiicibili. Si autem ei iam sic constituta accedat actus, quo genus fiat superius illi, iam ipsa manet inferior, & subiicibilis generi: nam idem est Petrum esse Paulo superiorem, & Paulum esse inferiorem Petro: ergo idem erit genus constitui, vt superius respectu speciei, & hanc constitui vt inferiorem seu subiicibilem, quod non indiget maiori explicatione.

SECTIO III.

De Specie prædicabili.

SUBSECTIO PRIMA.

Eius definitio explicatur.

39 SPECIES prædicabilis, definita à Porphyrio, est, *qua de pluribus differentiis numero in eo, quod quid completè prædicatur*. Tota hæc definitio supra explicata est Sectione I. dum egimus de definitione Generis: vbi ostendimus, quâ ratione Genus & Species inter se distinguantur, quia scilicet per prædicationem specificam explicatur tota essentia subiiciti, secus per genericam. Ex quo intelliges, quâ ratione etiam alia ipsa prædicabilia, v. g. Differentia, Proprium, & Accidens, possint esse species, quando scilicet prædicantur de hac & illâ Differentiâ, Proprio, & Accidente, vt patet in hac prædicatione; *hoc rationale est rationale, hoc risibile est risibile*: quia in his *rationale* & *risibile* prædicantur substantiue per modum per se stantis. Aliunde verò est prædicatio completa, iuxta dicta supra, vbi idem diximus de prædicatis genericis; ergo erit specifica.

Hic aduerte, etiam si definitio, *hominis* v. g. solum prædicetur de pluribus differentiis numero, & completè, v. g. *Petrus est animal rationale*, non tamen esse propriè prædicationem speciei, quia non est absolutè *in quid*, sed *in quid*, & *quale*: *in quid*, quatenus prædicatur expresse genus; *in quale* verò, quatenus expresse prædicatur differentia, vnde est prædicatio partim generica, partim differentialis: species autem debet esse vnicum tantum prædicabile, & omnino *in quid*, idcoque debet fieri per nomen substantiuum, completens indiuisibiliter & implicite ipsum genus, & differentiam, vt *homo*, *equus*, &c.

40 His positis, quæ certa sunt, duo possunt in

præsenti dubitari. Primum est, an species subiicibilis subalterna, v. g. *animal*, *uiuens*, *corpus*, sit etiam species prædicabilis. Communiter negatiue respondetur; quia species subalterna est idem ac genus, genus autem non est species prædicabilis, ergo nec ea species. Censeo tamen, speciem subalternam non vt subalternam, sed materialiter, quatenus est prædicabilis de hoc & illo individuo incompletè, esse speciem prædicabilem. Hæc est certa ex dictis à num. 28. vbi ostendimus, genus v. g. *animal*, quando prædicatur de individuo immediatè de hoc & illo *animali*, fortiri rationem speciei prædicabilis; ergo id etiam poterit habere species subalterna, quæ idem est cum genere. Si autem sumatur vt subalterna, non est formaliter prædicabilis completè, quia vt talis respicit essentialiter alias differentias essentielles, quibus medianibus respicit indiuidua; ergo vt subalterna formaliter non comparatur cum individuo, tamquam completa illorum essentia, sicut neque genus, formaliter vt genus, respicit completè sua inferiora.

Secunda difficultas est, an ratio personæ diuinæ sit species, an genus respectu trium diuinarum personarum. Negant aliqui, quia tres diuinæ personæ sunt omnino æquales inter se, species autem non possunt esse æquales. Sed hæc ratio omnino displicet, & in eâ committitur circulus: quia dum hi sibi obiciunt, species posse esse inter se æquales, vt patet exemplo personarum diuinarum; respondent, propterea personas diuinas non differre specie, quia sunt æquales; aliunde autem dicunt eas esse æquales, quia non differunt specie. Absolutè autem eos rogo, dicant mihi, vbi in definitione speciei sit particula aliqua quæ excludat æqualitatem, Diuersitatem fautor requiri: at diuersitas nõ requirit inæqualitatem, quia diuersitas datur inter personas diuinas, & non datur inæqualitas (siue deret species, siue non) ergo gratis requirunt ad rationem speciei eam inæqualitatem, propterea positiue Disputatione I. de Animâ à num. 255. ostendam, duas species posse esse omnino æquales; vbi longior erit nobis cum his recentioribus concertatio.

Dicendum ergo est, personam diuinam vt sic 41 esse genus respectu huius & illius personæ diuinæ, & has inter se formali specie differre. Secundo, Patrem, Filium & Spiritum sanctum, non esse speciem prædicabilem, quia non conueniunt, nec possunt, nisi vnico tantum individuo: ad speciem autem prædicabilem requiritur multiplicabilitas indiuiduorum intra eam speciem (vt ex dicendis Subsectione 2. constabit) differrent ergo inter se specie subiicibili, quæ non petit hanc multiplicabilitatem, sed solum contineri sub genere, quod hæc personalitates habent.

SUBSECTIO SECUNDA.

An Species, quæ vnicum habet indiuiduum, sit prædicabilis.

QVÆRIMVS, vtrum Species subiicibilis, quæ vnicum tantum habeat indiuiduum possibile (vt de speciebus Angelicis ex mente D. Thomæ in materiâ de Angelis, pro præsentî quæstione suppono, & de relationibus diuinis ex Catholica sententiâ numero præcedenti diximus) sit etiam

etiam species prædicabilis, an verò ad hanc requirantur plura indiuidua possibilia. Adeò certum videtur ex ipsa definitione speciei, requiri pluralitatem indiuiduorum, vt à nemine in dubium id reuocatum fuisset, nisi Caietanus cap. 4. de Ente & essentia, & cap. 4. de Specie, pro opposita opinione stetit contra mentem Angelici Doctoris, qui Parte 1. quaest. 13. artic. 9. in corp. expressè docet, nomen *Deus* esse incommunicabile, idcoque non Vniuersale, nisi summum in
 43 sententià eorum qui fingunt plures Deos. vbi D. Thomas ad Vniuersalitatem expressè requirit multiplicatam; quæ quia verè non est in Deo, iuxta doctrinam Catholicam, ideò abolutè negat esse Vniuersale: quia autem in errore gentium esset multiplex Deus, in illis fatetur futurum Vniuersale. Ratio autem, quæ mouit D. Thomam, & quæ manifestè suadet communem sententiã, est; quia Vniuersale debet esse vnum in multis in ratione vniuersali (vt diximus Disputatione IV. initio) sed species quæ vnicum tantum habet indiuiduum possibile, non potest esse vna in multis, ergo non potest esse vniuersalis, ergo nec prædicabilis. Res hæc adeò est clara, vt superfluum sit in eã diuini inmorari.

Omitto rationem, quã nonnulli probant hanc Conclusionem, desumptam ex eo, quòd non posset tunc ratio specifica præcindi ab indiuiduali, eò quòd eisdem, quibus esset simile illud indiuiduum per rationem specificam, esset etiam per indiuidualem; præcisio autem non posset esse nisi habeat pro fundamento similitudinem & dissimilitudinem: omitto, inquam, hanc rationem; quia (vt ostendi Sectione 1.) independentè à similitudine & dissimilitudine dari potest præcisio, possetque aliquis eas specificas operationes, quibus Gabriel differret à Michaële, concipere, & consequenter rationem specificam illius non cogitando an esset vnicum, an plura indiuidua. Fateor, Thomistas hoc non posse docere, eò quòd ipsi indiuiduationem solum concipiant penes ordinem ad materiam: qui ordo cum in Angelis non sit, necessariò in conceptu specifico deberet concipi ratio indiuidua, si conceptus ille vt specificus cognosceretur. Dico vt
 44 *specificus*, quia posset concipi ea differentia specifica, & dubitari an esset vltima; & consequenter, an adhuc etiam post illam esset aliqua alia ratio indiuiduans. Omisã ergo hac impugnatione, do Caietano, in eo casu posse præcindi rationem specificam ab indiuiduali; addo tamen, inde nullo modo sequi, illam speciem esse Vniuersalem, quia ad hoc requiritur, vt possit esse in pluribus: sed quantumuis illa præcindatur, semper dicit ordinem ad vnicum tantum indiuiduum; ergo quantumuis præcisã, semper est singularis, sicut quamuis natura diuina præcindatur à personis, semper est singularis, quia semper est immultiplicabilis.

Dices Primò pro Caietano, Illa natura potest ita confusè cognosci, vt ignoretur sit necne multiplicabilis: sed tunc concipitur per modum rei vniuersalis, ergo illa natura potest fieri Vniuersalis. Confirmatur Primò, illa natura vt sic accepta non est singularis, ergo Vniuersalis. Secundo, quia entia spiritualia non possunt cognosci à nobis nisi ad modum entium materialium; sed entia materialia necessario sunt multiplicabi-

lia, ergo etiam spiritualia debent à nobis concipi vt multiplicabilia; ergo vt Vniuersalia, ergo species Gabrielis, quantumuis sit determinata ad vnicum indiuiduum, poterit à nobis fieri vniuersalis per intellectum.

Vt ab hoc vltimo incipiamus, Primò respondeo, non esse de ratione, & conceptu entis materialis, posse esse Vniuersale; quia indiuiduatione materialis non est Vniuersalis: & casu quo esset aliquod ens materiale immultiplicabile (quod fortasse non repugnat) non esset vniuersale. Secundo respondeo, non debere concipi res spirituales omnino sicut res materiales; (neque enim debet concipi Angelus vt compositus ex materiã & formã:) ergo non quia res materiales sunt vniuersales, ideò debent concipi spirituales ad modum vniuersalium. Alioquin etiam natura diuina deberet esse vniuersalis, iuxta Caietanum, quod tamen ipse negat, nescio, quã consequentiã. Tertiò: Transeat, eam concipi ad modum Vniuersalis, inde tamen non sequitur, esse Vniuersale, sed concipi ac si esset vniuersalis; sicut non quia concipitur vt res materialis, ideò debet esse materialis; nec quia Angelus concipitur per modum formosi iuuenis alati, ideò ipse verè est iuuenis alatus. Arguit ergo Caietanus in quatuor terminis, saltat enim ab eo, quòd concipiantur per modum Vniuersalis, & infert, ergo in se sunt vniuersales. quod eodem modo etiam debuisset de naturã diuinã, propter eandem rationem, docere. Ad præcipuam obiectionem respondeo, posse quidem illam entitatem ita confusè cognosci, vt intellectus nequeat discernere, sit necne multiplicabilis; nego tamen ideò esse vniuersalem: inde enim tantum inferatur non posse ab intellectu discerni, vtrum sit vniuersalis necne, non verò illam in se esse vniuersalem. Ratio est, quia, vt sit Vniuersalis verè & realiter, debet esse verè & realiter multiplicabilis: at non sit multiplicabilis verè & realiter, ex eo quòd intellectus ignoret eius immultiplicabilitatem. Ad primam confirmationem concedo, 46 illam entitatem concipi vt vniuersalem, nego tamen esse Vniuersalem ob defectum multiplicabilitatis. Sed vrgebis: Vniuersale adæquatè est per intellectum, ergo si concipitur vt vniuersalis, verè erit vniuersalis. Respondeo, Vniuersale non esse adæquatè per intellectum, supponit enim multiplicatam in re vniuersali, quæ multiplicitas non esset verè in illa naturã de quã loquimur, & consequenter non posset fieri vniuersalis.

Dices secundo pro Caietano, Hæc prædicatio, *hic Angelus est Michaël* non est identica, ergo specifica. Mala consequentiã, quia, vt prædicatio non sit identica, sufficit, si diuerso modo res explicentur per prædicatum quàm per subiectum, quod potest contingere per terminos omnino æquales, vt patet in hac, *homo est animal rationale*, & *hic homo est Petrus*, & aliis propè infinitis. Cum ergo per *hunc Angelus* diuerso modo explicetur natura quàm per *hunc Michaël*, etiam si non sit prædicatio vniuersalis, non tamen erit identica.

Rogabis, an saltem negatiuè illa natura esset vniuersalis, quatenus non cognosceretur expressè, vt positiuè singularis. Quæstio est de modo loquendi, in quã nonnulli negantes præcisiones, negant etiam naturam futuram vniuersalem negatiuè,

gatiuè, eò quòd non posset præcindi à singularitate. Sed hi Auctores minus consequenter loquantur: nam si sermo sit de præcisione obiecti, certum est, hanc non requiri ad Vniuersalem in eorum sententià eas præcisiones negante; si verò sit sermo de præcisionibus formalibus, ipsi eas expresse concesserant inter eam naturam & indiuiduationem, & nos suprà Disputatione vi. num. 12. easdem ostendimus; ergo ob defectum præcisionis non rectè negatur illi naturæ vniuersalitatis negatiua. Aliunde ergo id debet negari, quia scilicet illa natura vt sic concepta, positiuè esset singularis, ergo non vniuersalis negatiuè. Consequentia est bona. Antecedens probatur: quia actus terminatus ad illam naturam, positiuè est singularis in essendo & representando, quia & ipse positiuè est vnus, & positiuè representat vnā solam naturam in se vnā positiuè; ergo natura, vt denominata ab illo actu, etiam est positiuè singularis. Quare nos suprà ad actum vniuersalem requisuimus, vt positiuè terminaretur ad plura indiuidua; ergo illa natura non esset vltimo modo Vniuersalis, nisi eam dicas *Vniuersalem negatiuè*, hoc est negantem vniuersalitatem, quo sensu libenter id tibi concedam.

Hic solet disputari, vtrum genus in vnā specie, & hæc in vno indiuiduo reperiri possit. Res est facilis: cui respondeo, totum, quod dicit genus ex parte obiecti, non posse in vnā specie (idem de specie respectu indiuidui) reperiri. Ratio ex dictis est manifesta, quia genus dicit omnes species, & species omnia indiuidua: sed vna species non est omnes, nec vnum indiuiduum est omnia indiuidua, ergo nec vna species continet totum, quod dicit genus ex parte obiecti, nec vnum indiuiduum totum, quod dicit species. Thomistæ putant, totum, quod dicit genus, in ipsorum sententià, esse in qualibet specie, quia est animalitas v. g. abstracta, quæ eadem est in Petro & Paulo. Sed hoc iam suprà reieci, ostendens, terminos implicare, dum realiter ponitur eadem animalitas in hominibus distinctis etiam in ipsa animalitate: probauimus insuper, etiam si abstrahatur ratio animalis, non tamen totam adæquatè posse de quolibet verè prædicari, alias vnica esset in omnibus animalitas.

Hæc, si loquamur ex parte obiecti, quòd si sermo sit de eo, quod genus dicit quantum ad modum concipiendi, tunc fateor, totum genus saluari in vnā specie, quia ex parte modi concipiendi non aliter omnia animalia concepta sunt, quam si vnicum tantum esset, & eadem voce, quæ genus totum concipitur (v. g. *animal*) eadem inquam voce, de homine etiam solo dicitur & prædicatur, *homo est animal*: imò de vnicò solo indiuiduo, *Petrus est animal*, quo videtur totum genus prædicari de vno, & reuerà totum affirmatur, licet disiunctiue. & hoc modo locum habet, quod communiter dicitur, totum genus saluari in vnica specie.

Fateor, aliter etiam posse dici totum genus in vnā specie contineri, hoc est, intensiue, quia genus, v. g. *animal*, solum dicit principium sentiendi, totum autem hoc continetur à quolibet animali, etiam si in re non sit tam perfectum vnum ac alterum, vt per se patet. Vnde concludo, Speciem imperfectiorem in re nec extensiue esse totum genus, nec intensiue totam illius per-

fectionem continere, quia non continet totam perfectionem alterius speciei nobilioris, quæ est pars generis in nostrā sententiā: è contrario verò speciem nobilissimam, vt inter animalia hominem continere intensiue totam perfectionem generis, id est, non esse in genere animalis quid perfectius, ac intensiue non continere in re totum, quod genus dicit, quia hoc includit etiam alia animalia: sicut solet dici, Deum solum intensiue esse tam perfectum ac ipsum Deum & omnes simul creaturas, extensiue verò plus dicere aggregatum ex Deo & creaturis, quam solum Deum. Quæ de Genere dixi, dicta etiam puta de Indiuiduis respectu Speciei, suppono enim aliunde, etiam Indiuidua posse esse inæqualia in perfectione.

SECTIO IV.

De Indiuiduo.

POST Speciem sequitur Indiuiduum correlatiuum illius, & quatenus Prædicabile inclusum in ipsā specie, vt dicam infra. Dupliciter sumi potest Indiuiduum, sicut & omnia alia prædicata superiora; vel primò-intentionaliter, id est secundum id quod habet à parte rei, vel secundò-intentionaliter, id est secundum id quod habet per intellectum.

SVBSECTIO PRIMA.

Indiuidui primæ intentionis definitio.

DEFINITVR Indiuiduum primò-intentionaliter esse id, cuius collectio proprietatum in nullo alio potest reperiri. Proprietates, de quibus hic est sermo, continentur his carminibus:

Forma, Figura, Locus, Tempus cum Nomine, Sanguis,

Patria, sunt septem, quæ non habet vnus & alter.

Quis enim vnquam vidit duos homines eiusdem omnino ætatis, iisdem parentibus, eodem loco natos, eiusdem altitudinis, nominis, faciei, ingenij, & indolis, ita vt nullum esset vestigium quo dignosci possit inter illos?

Aduerte Primò circa hanc definitionem, non esse intelligendam de eisdem proprietatibus numero: nam in hoc sensu non solum tota collectio, sed neque aliqua ex illis potest naturaliter esse in eodem subiecto; quia accidens non potest naturaliter esse in duplici subiecto. Intelligenda ergo est de accidentibus omnino similibus. Aduerte secundò, siue de omnino similibus, siue de iisdem numero ea definitio intelligatur, non repugnare in ordine ad potentiam absolutam, totam illam collectionem esse in duobus indiuiduis: quare in rigore Metaphysico illa definitio non est bona; solum ergo erit descriptiua, quatenus, etsi Indiuiduum non constituatur formaliter per ea accidentia, in ordine tamen ad nos per illa dignoscitur. Aduerte Tertiò, in eà non comprehendendi nisi summum Indiuiduum humana, & bruta: nam Indiuidua rerum inanimatarum non habent prædictas proprietates (vt intuenti patebit) & aliquando ita inter se sunt similia, vt inter illa discerni nequeat, vt patet inter duas partes aquæ, albedinis, aut ligni inter se.

Ideo

Idem melius D. Thomas Parte 1. quæst. 29. artic. 4. definit Indiuiduum, quod est *indivisum in se, & diuisum à quolibet alio*, id est, id cui repugnet diuidi in alia plura, quæ sint idem adæquatè cum ipso. Quare homo v. g. Petrus, etsi constet animâ & corpore, in quas possit diuidi, quia tamen non diuiditur in eas vt in res quæ sint idem adæquatè cum ipso, absolute est Indiuiduum. Item papyrus bipalmis est Indiuiduum, quia licet habeat plures partes in quas diuidatur, non tamen quælibet est idem adæquatè cum ipsâ. Vbi aduerte discrimen inter Indiuiduum & rem indiuisibilem, quod Indiuiduum non dicit negationem partium (vt ex dictis constat) secus autem res indiuisibilis.

Obiicies, Etiam res vniuersalis non potest diuidi in plura quæ sint idem adæquatè cum ipsâ; ergo prædicta definitio non est propria Indiuidui. Respondeo, rem vniuersalem vt vniuersalem debere diuidi in plura, quæ sint à parte rei multa in eâ ratione in quâ ipsa est vnum per intellectum, in quo distinguitur ab Indiuiduo: omnes homines v. g. sunt vnum per intellectum extrinsecè, non in ratione omnium hominum; quia à parte rei habent esse vnum in ratione omnium hominum, hoc est, non sunt bis aut ter omnes homines. Fiunt ergo vnum, id est vnus homo extrinsecè, & in hac ratione hominis habent à parte rei esse plura, quorum quilibet sit vnus homo: vniuersale ergo vt vniuersale, & oppositum Indiuiduo, debet diuidi in plura, quorum quodlibet sit adæquatè idem cum ipso, vt sæpè iam explicui.

SVBSECTIO SECUNDA.

Datur ratio communis Indiuiduis.

IN præsentī celebris est difficultas, vtrum dari possit ratio Indiuidui communis omnibus indiuiduis. Ratio dubitandi est, quia ex vnâ parte omnia conueniunt in esse Indiuidui, ex aliâ verò ratio Indiuidui est, quâ vnum vltimò distinguitur ab alio; ergo ratio Indiuidui non potest esse ratio conueniendi, ergo neque communis. In hac quæstione sit

PRIMA CONCLUSIO. Dari potest ratio Indiuidui incompleti communis omnibus Indiuiduis, quantumvis inter se dissimilibus. Hæc est diu Thomæ Parte 1. quæst. 30. artic. 4. in corp. Hurtadi Disputat. 5. §. 59. Est tamen contra Caietanum cap. de Specie, in quo eius inconsequentia est notanda, dum (vt supra vidimus) rem omnino immultiplicabilem dicit posse esse vniuersalem, etiam si in vno tantum reperiri possit; Indiuidui verò rationem, quæ verè multis conuenit, negat Vniuersalem. Nostra sententia probatur à nonnullis, quia à Petro & Paulo abstrahitur ratio communis hominis, ergo datur ratio communis Indiuidui. Hæc probatio non est ad rem: non enim dubitamus in Indiuiduis dari rationem communem, scilicet specificam, sed quærimus an detur ratio communis, quæ abstracta explicetur conceptu Indiuidui. Melius ergo probatur, quia Indiuiduum incompletum idem est, ac vnum transcendentaliter: imò ostendimus supra, omnia prædicata superiora seipsis, & non per aliquid à se distinctum re aut ratione, habere

re esse plura, seu Indiuidua incompleta illius rationis. ergo si homo & equus conueniunt in ratione animalis, conueniunt etiam in vnitatem incompletâ illius, quæ non est distincta à ratione animalis, seu conueniunt in hoc quod quodlibet habet suam vnitatem numericam, & quodlibet est indiuiduum animalis.

SECUNDA CONCLUSIO. Potest dari ratio Indiuidui completi communis omnibus Indiuiduis. Hæc patet ex præcedenti: quia si ab Indiuiduis incompletis potest abstrahi ratio communis, à fortiori à completis, quæ non tam latè patent, neque includunt tantam differentiam quantum Indiuidua incompleta. Deinde probatur à nonnullis, quia idem Petrus & Paulus conueniunt in ratione hominis, quia verè vterque est homo; sed similiter verè vterque est Indiuiduum, ergo conueniunt in ratione Indiuidui. Non vrget hoc argumentum: sicut si quis probaret canem celestem & terrestrem verè conuenire in ratione canis, quia vterque verè est canis, ineptè argueret; quia potest esse conuenientia in nomine cum disconuenientia in re significatâ, quod in omnibus æquiuocis contingit. Posset ergo quis respondere, Indiuiduum esse nomen æquiuocum, quod impositum sit ad significandas plures res formaliter vt differentes, id est, ad significandas rationes differentiales indiuidualiter, ideoque licet quodlibet verè dicatur Indiuiduum, non tamen idem posse ab illis rationem communem abstrahi.

Idem ergo probo Conclusionem efficaciter à priori: quia possum omnia Indiuidua concipere quatenus sunt similia in hoc, quod est esse indiuisa in se, & diuisa à quolibet alio, quia in hoc non distinguuntur; tam enim Petrus est indiuisus in se, & diuisus à quolibet alio, quàm Paulus, & quàm lapis, & cælum, &c. Conueniunt ergo omnia Indiuidua in esse indiuidui: item in hoc, quod est quodlibet esse completum in suo esse, omnia etiam conueniunt, vt de se patet; ergo conueniunt vniuocè in ratione Indiuidui completi, etiam si differant in ratione talis Indiuidui Petri vel Pauli, &c. Sicut etiam conueniunt in ratione animalis, etsi differant in rationibus specificis, quod verum est de omnibus Indiuiduis omnium entium.

Aduerte, Indiuiduum supra rationem specificam non addere formalitatem aliquam re aut ratione distinctam (vt Deo duce ostendimus in Metaphysicâ, dum de Vnitatem entis egerimus;) sed solum addere cognitionem aliquam magis explicitam ipsius rationis specificæ, quatenus magis explicitè cognoscitur dum distinguitur ab aliis, quàm dum confunditur cum illis. Quare prædicatio Indiuidui, v. g. *Petrus est indiuiduum homo*, est prædicatio partim specificâ, quatenus ratio hominis de illo prædicatur; & partim est prædicatio propriæ Logici quarti Prædicabilis, quatenus vnum concipitur à nobis vt passio, ac proprietas entis aut hominis, quæ pertinent ad Proprium, vt dicemus.

Sed contra Conclusionem obiicies Primò, Porphyrius definiuit Indiuiduum esse id, quod de vno tantum prædicatur; ergo Indiuiduum non est commune pluribus. Respondeo, Indiuiduum posse dupliciter sumi: vel vt omnino perfectè cognitum secundum propriam rationem differendi,

rendi, in quo sensu non est prædicabile de pluribus. & in hoc sensu debet intelligi Porphyrius: nam Petrus v. g. vt Petrus omnino explicite cognitus, non est prædicabilis de pluribus, quia Petreitas non est pluribus communis. Alio modo sumi potest Individuum, vt minus clarè cognitum, quatenus dicit esse indiuisum in se, & diuisum à quolibet alio, siue Petrus sit siue Ioannes. & in hoc sensu est quid commune pluribus, quia (vt dixi numero præcedenti) omnia conueniunt in hoc, quod est esse indiuisa in se; in quo sensu non negauit Porphyrius Individui vniuersalitatem, & si negauit, non bene.

57 Secundo obiicit: Formalis ratio differendi non potest esse ratio conueniendi; sed indiuiduatio est formalis ratio differendi, ergo in eà non potest esse conuenientia. Pro solutione huius obiectionis supra etiam factæ in ratione dubitandi, dicunt nonnulli, in ipsâ formâ dissimilâ disconuenientia esse etiam conuenientiam, albedo v. g. est dissimilis nigredini, & etiam est similis; similis quidem in hoc, quod est esse illi dissimilem. Ita similiter de Individuatione. Est (inquiunt) ratio differendi, & etiam est ratio conueniendi, quatenus inter se conueniunt Individua in hoc quod est differre. Vnde fatentur, ab ipsâ ratione formalis differendi posse abstrahi rationem communem conueniendi.

58 Fateor, me non capere, quâ ratione possit dari similitudo inter duas res præcisè in eo, quod est eas esse dissimiles. Pro quo aduerte, me non loqui in sententiâ Thomistarum, asserentium, dissimilitudinem esse relationem quamdam realem resultantem realiter ex re dissimili: quia in hac sententiâ rectè conueniunt res dissimiles in dissimilitudine, quatenus ambæ fundant relationem realem dissimilitudinis, quæ relatio realiter est eisdem speciei in vtroque subiecto: & licet tunc quasi occasio remota similitudinis sit diuersitas, formaliter tamen & proximè solum sumitur à conuenientia earum relationum. Et vt prædictos Auctores excusè, puro, eos in hoc sensu locutos, enamsi id sit difficile creditum, eò quod ipsi omnem negant relationem distinctam. Ego autem loquor in meâ sententiâ, asserente, dissimilitudinem nihil esse aliud, quam ipsas duas res diuersas inter se: in quâ sententiâ videtur idem esse, dicere esse similes, quia sunt dissimiles; ac dicere, conueniunt, quia non conueniunt: quod ex ipsis terminis implicatorium apparet, datur enim contradictorium conclusionis pro ratione conclusionis.

Confirmatur à priori: quia, vt duæ res sint verè similes inter se, debent conuenire in aliqua formalitate, quæ reperitur in vtraque entitate, in quâ sit conuenientia; sed ex eo, quod duæ res sint diuersæ inter se, non resultat in illis aliqua formalitas eadem, ergo neque ex eo quod duæ res sint dissimiles, potest resultare in illis similitudo. Quod autem dicatur conuenire in eo quod esse dissimiles, & improprius modus loquendi, sicut quando dicitur canis celestis & terrestres conueniunt verè in hoc, quod est esse canis, in re enim hæc propositio nullam aliam denotat conuenientiam, quam in nomine, & in modo loquendi, quod idem est in nostro casu.

59 Reiectâ ergo hac solutione respondeo ad argumentum principale, per indiuiduationem in

communi significatam non differre Petrum à Paulo; vnde non mirum, si illa sit ratio communis, differre verò per indiuiduationem perfectè explicatam, scilicet per Petreitatem, à quâ non potest abstrahi ratio communis, quia (vt supra dixi) etiamsi Petrus differat à Paulo quatenus Petrus est, non tamen quatenus vnus homo est (nam hoc etiam Paulo conuenit, quantumvis illi non conueniat esse Petrum:) potest ergo ex ipsis indiuiduationibus abstrahi ratio communis indiuidui. imò posset quis addere, inter-indiuidua dari posse summam similitudinem. Quo posito, non dubium quin ab vltimis indiuiduationibus possit abstrahi ratio communis, cum in illis indiuidua sint omnino similia.

Sed vrgebis contra primam solutionem, quia non minus ab vltimis indiuiduationibus potest abstrahi ratio communis, quam à non-vltimis, quia illæ etiam conueniunt in hoc, quod est esse vltimam rationem differendi, & esse indiuiduationes sub eadem genericâ ratione communi; ergo etiam ab illis potest abstrahi ratio communis. Deinde etiam à remanentibus potest abstrahi altera ratio communis, & sic in infinitum, quod omnino repugnat. Respondeo, in opinione de omnimodâ similitudine indiuiduorum non vrgeretur argumentum, quia in eâ conceptus communis æquè repræsentat vnâ ac aliâ indiuiduationem: neque ille conceptus contrahitur per alios conceptus inferiores differentiales, à quibus posset abstrahi ratio communis, sed tantum per conceptus claros distinguentes illa indiuidua, in quibus conceptibus sistit omnino ordo cognitionum; quia semel cognitâ clarâ distinctione indiuiduorum inter se, non potest intellectus vltiùs descendere ad quærendas eorum differentias, quia non sunt. Præterea respondeo, neque habere vim prædictam obiectionem in sententiâ constituyente indiuidua dissimilia, quia etiam in eâ sententiâ, abstractâ semel ratione conueniendi à differentiis, iam non potest rursus alia ratio conueniendi abstrahi, quia non est; solum enim manserat ibi ratio disconueniendi, seu differentie formaliter, à quibus (vt supra dixi) formaliter vt talibus non potest abstrahi ratio conueniendi. Vel, si velis, dic, rationem conueniendi, quæ manet in illis, esse eandem quæ abstracta fuerat: quia licet conuenientia præscindi possit à singularitatibus, non tamen è contrario singularitates à ratione conueniendi, sicut in communi sententiâ ratio entis non potest ita præscindi à differentiâ, vt semper non maneat in illâ. Ex quo fit vltiùs, vt si semel abstrahatur ab vltimis hæcæitibus ratio indiuidui, non possit secundo ab illis abstrahi alia noua conueniendi ratio, à primâ diuersa; sed eadem possit semel atque iterum abstrahi, quia semper manet in indiuiduis: hoc autem nullum est inconueniens, quia intellectus potest, quoties voluerit, facere eiusmodi abstractiones; esset autem inconueniens, si ratio, quæ remaneret in indiuiduationibus, esset à primâ diuersa, quia tunc sequeretur, in indiuiduis esse infinitas rationes conueniendi, & consequenter infinitos gradus, quod omnino repugnat; nostra autem doctrina in præcisione non mutuâ entis facillè confirmatur, vt paulò antè dixi.

Tertiò obiicit: Si ratio indiuidui esset communis

M

munis

munis omnibus, hæc esset prædicatio mediata, *Petrus est homo*, quia mediet ratio individui humani inter hominem & Petrum. Respondeo, individuum humanum non esse inferius homini, sed illi æquale. quapropter dixi supra, prædicationem individui esse partim specificam, & partim propriam, ideoque non constituere diuersum prædicabile à quinque Prædicabilibus, quia non fit per modum vnius, sicut etiam supra diximus de prædicatione definitionis.

SUBSECTIO TERTIA.

De Individuo secundo-intentionaliter.

62 INDIVIDUUM secundo-intentionaliter, id est, secundum id quod habet per intellectum, definitur à Porphyrio, esse id quod de vno tantum prædicatur, seu id quod subiicitur speciei. Circa utramque definitionem aduerte (quod & Subsectione 1. notavi) non definitur individuum ut Vniuersale, sed solum prout est quædam ratio singularis vltimò diuersa ab aliis, & incommunicabilis, v. g. Petrus & Paulus, prout talis; quia ut sic, sicut Petrus non potest prædicari nisi de Petro, ita individuum nisi de vno tantum prædicari potest: neque tamen inde sequitur, esse prædicationem identicam prædicationem individui, quia, licet sit idem à parte rei, Petrus & tale individuum, seu *hic homo*, diuerso tamen modo explicatur per vnam vocem, quam per aliam, quod sufficit, ut prædicatio non sit identica. Vnde bene Hurtadus §. 55. ostendit Primò, de Individuo directè eius definitionem prædicari: quia omnis definitio de definito directissimè prædicatur, quod nec puto à Toletò & aliis, qui individuum de nullo nisi identicè prædicari arbitrantur, negatum iri. Secundò, rectè prædicari, *Petrus per se est Petrus*, quia *per se* facit diuersitatem ex parte prædicati sufficientem, ut non sit prædicatio identica. Tertio, etiam quando Petrus est confusè cognitus, posse postea directè demonstrari, dicendo, *hic homo est Petrus*, sicut *hic est Rex*. Hi sunt modi, quibus directè potest Individuum prædicari. Quod si Aristoteles aliquando docuisse videtur, individuum de nullo prædicari posse, intelligendus est cum Conimbricensibus cap. de Specie, quæst. 3. artic. 2. solum locutus de prædicatione vniuersali; quia, ut diximus, individuum in hac acceptione non est Vniuersale.

63 Circa secundam definitionem, scilicet esse id quod subiicitur speciei. Aduerte primò, debere intelligi immediatè; quia mediatè etiam subiicitur generi. Deinde aduerte, in hoc differre speciem subiicibilem ab Individuo, quod illa subiicitur immediatè generi, hoc verò immediatè speciei. Denique aduerte, sicuti à parte rei non datur Vniuersale formaliter, sed fundamentaliter, ita nec dari Individuum formaliter, prout hic definitur: quia si à parte rei non datur formaliter species, nec poterit dari formaliter individuum illi subiiciens formaliter, ut de se satis constat.

Rogabis, quo actu constituatur individuum formaliter. Respondeo, iuxta dicta supra de Specie, individuum, si consideretur formaliter ut non prædicabile nisi de vno tantum, constitui per illum actum, quo explicite cognoscitur, ut in

vno tantum existens; si verò consideretur ut subiicibile, fieri formaliter per actum, quo ab ipso abstrahitur ratio specifica: quia per illum actum species constituitur ut superior respectu individui, & per actum clarum, quo de vno tantum redditur prædicabile, quia idem est speciem esse superiorem respectu individui formaliter, & individuum esse inferius speciei, seu illi subiicibile. Ergo per actum, quo species illi fit superius, & ipsum fit de vno prædicabile, fit subiectum speciei.

SUBSECTIO QUARTA.

De Individuo vago, & an sit Vniuersale.

64 PRO complemento huius Disputationis de Individuo, restat de Individuo vago breuiter disputare. Definitur à nonnullis, esse quoddam individuum incertum & indeterminatum, quod designari non potest. Ut in hac, *aliquis equus requiritur ad equitandum*, quia non est designabilis aliquis qui determinatè requiratur, iuxta dicta in Summulis. Non placet hæc definitio, quia quando dico, *aliquis homo canit*, nò *aliquis homo* est individuum vagum, & tamen potest aliquis, in quo verificetur, designari: quia illa propositio in aliquo determinatè verificatur. Melius ergo definitur esse *individuum incertum & indeterminatum*, id est, quoad significationem: quia ex vi modi significandi non magis hoc quam illud denotatur, explicaturque per terminum *aliquis*, vel per particulam disiunctiuam inter terminos determinatos, ut *Petrus* vel *Ioannes*. Ex quo constat, à parte rei non dari Individuum vagum, quia quæ à parte rei existunt, determinatè existunt, Petrus scilicet, Paulus, &c.

Quod si obiecias, A parte rei non existit aliquid quod non sit determinatum; ergo dicere, quod à parte rei existit Petrus, vel Franciscus, erit falsum, quia non conformatur cum eo quod est à parte rei: respondeo, aliud esse per propositionem constitui Individuum vagum, aliud verò ipsum Individuum esse affirmatum per illam propositionem. Primum est verum: quia eo ipso, quod ego affirmem aliquid disiunctiuè, ipsa obiecta, quæ à parte rei sunt determinata, constituentur seu denominantur in ratione *indeterminati Individui* extrinsecè ab actu intellectus; sicut de Vniuersali diximus, obiecta, quæ à parte rei sunt plura, extrinsecè constitui vnum ab actu intellectus confuso terminato ad illa. Secundum verò falsum est: quia quando ego dico, *Petrus vel Ioannes currit*, non affirmo Individuum vagum currere, vnde non habeo pro obiecto Individuum vagum; quare non est necesse, ut propositio sit vera, ut Individuum vagum currat, sed sufficit, si vel Antonius vel Ioannes, qui sunt obiectum illis propositionis, currant. Quod si affirmarem, Individuum vagum existit à parte rei, iam illa propositio esset falsa, quia haberet pro obiecto affirmato Individuum vagum, quod verè non datur à parte rei; & hoc solum probat obiectio.

Obserua, duplicem esse disunctionem: aliam *confusam*, *claram* aliam. Prima est, quando ex ignorantia non scit quis discernere inter vnum & aliud: ut quando de homine, quem à longè video,

video, non possum affirmare determinatè illum esse Petrum, quia non novi illum perfectè. hæc diffinitio omnino repugnat Deo, in quem nulla cadit ignorantia aut confusio. Diffinitio clara est illa, quæ licet perfectissimè cognoscat obiecta, quia tamen ipsa obiecta indeterminatè ad aliquid requiruntur, de illis affirmat indeterminatè & diffinitivè, ad aliquid requiri: quæ diffinitio non repugnat Deo. In quo dissentio à nonnullis recentioribus, qui non distinguunt inter hos duos modos Individui vagi, absolutè putant, repugnare intellectui diuino Individuum vagum, non verò voluntati diuinæ, quæ pro sua libertate ex duobus obiectis æquè bonis potest non magis hoc quàm illud velle. Sed ex hoc ipso eos redarguo: si enim voluntas diuina potest præcipere sub diffinitione offerri sibi par turturum, aut duos pullos columbarum v. g. ergo intellectus diuinus cognoscit, ad non peccandum contra hoc præceptum, requiri vel oblationem parvis turturum, vel oblationem duorum pullo- rum columbarum. Idem est in omnibus aliis præceptis, v. g. ad non peccandum contra præceptum de Sacro, requiritur hæc vel illa auditi- o.

Alij probant hanc nostram conclusionem, quia Deus habet hunc actum, *hic vel ille equus requiritur ad equitandum*: si enim diceret, *hic determinatè requiritur*, propositio esset falsa; ergo Deus habet actum diffinitivum. Non vrget hoc argumentum; quia Deus non dicit, *ad equitan-*

dum ut sic requiritur hic vel ille equus; sed, *ad equitandum tali modo talis est equus necessarius, ad equitandum alio diuerso ille alius diuersus*: vbi nihil Deus diffinitivè cognoscit. Ideo ego suprà 67 posui argumentum in re singulari & determinatà, v. g. ad non peccandum requiritur hæc vel illa auditi- o Sacri: ibi enim carentia peccati eadem est, siue hæc Missa siue illa audiat. Etiam ampliùs vrgeo: In hoc igne cum hac duratione, de quo cognoscit Deus, ut hic & nunc existat iste ignis, non requirit hanc potiùs actionem quàm illam: item Deus cognoscit se posse producere Petrum vel cum hoc vbi, vel cum alio diuerso numero, & pro suo libito eligit potiùs hoc quàm illud; ergo Deus cognoscit diffinitivè plura obiecta. Ratio à priori est, quia ad aliquam rem determinatam aliquando requiruntur indeterminatæ causæ, aut indeterminatæ actiones hæc vel illa; quo casu Deus non potest nisi diffinitivè affirmare, *hæc existentia Petri requirit hanc vel illam actionem*: facit ergo Individuum vagum, non quidem confusum, sed potiùs omnino clarum, ut dictum est.

Circa prædicationem Individui vagi, utrùm sit Vniuersalis, non sunt in præsentia repetenda quæ diximus Disputatione v. 1. à numero 22. vbi contra recentiores ostendimus, actum diffinitivum ut talem formaliter non esse Vniuersalem, quia distinguit inter sua obiecta: vnde concluditur, Individuum vagum formaliter non esse Vniuersale.

DISPUTATIO OCTAVA.

De Differentiâ, Proprio & Accidente.

SECTIO I.

De Differentiâ.

Est triplex, communis, propria, & propriissima. Communis est idem cum Accidenti: propria idem est ac Proprium, quæ sunt duo Prædicabilia de quibus Sectione 2. & 3. dicemus: propriissima verò ea est, quæ constituit hoc tertium Prædicabile, de quo in hac Sectione.

SUBSECTIO PRIMA.

De Differentiâ, ut diuisivâ generis.

DIFFERENTIA ut prædicabilis, ut diuisiva generis, & ut constitutiva speciei, ad Logicum pertinet; sicut species & ut subiicibilis, & ut prædicabilis ad eundem spectat.

Aduerto Primò, nonnullos hic docere, in hoc inter se differre Distinctionem & Differentiam, quòd illa solum dicit pluralitatem, hæc verò inæqualitatem. Sed & suprà hoc reieci, & iam clariùs reicio: quia Personæ diuinæ verè differunt inter se, & tamè non inæquales; ergo Differentia non consistit in inæqualitate. Dicendum ergo, eam consistere in dissimilitudine, siue detur æqualitas, siue non.

Aduerto Secundò, Differentiam posse triplicem rationem fortiri, vel *diuisivâ*, vel *constitutivâ*, vel *prædicabilis*. Rationale v. g. quatenus diuidit animal à bruto, est *diuisivâ*; quatenus constituit hominem ut pars illius, est *constitutivâ*; quatenus prædicatur de Petro, Paulo, Francisco, &c. est *prædicabilis*. Duæ primæ rationes sunt connexæ inter se: neque enim potest esse Differentia generis, quin sit constitutiva speciei; quia species constituitur ex genere & Differentiâ diuidente ipsum genus. Tertia verò ratio, scilicet prædicabilis, non est annexa essentialiter Differentiæ ut constitutivæ speciei, & diuisivæ generis: quia potest aliqua esse Differentia, quæ non sit prædicabilis vniuersaliter; illa scilicet quæ constituit speciem merè subiicibilem, ut in diuinis ratio personæ, filiatio, paternitas, &c. iuxta dicta suprà Disputat. vii. num. 41.

Differentia *diuisivâ* generis definitur, *Est ea quæ genus diuiditur in suas species*. Differentia enim se habet ad modum formæ substantialis, quæ materiam primam, de se indifferentem & incompletam, determinat ad esse hominis aut leonis; determinat enim genus de se indifferens ad hanc vel ad illam speciem; sicut materia prima, si coniungatur cum animâ rationali, constituit hominem; si cum equinâ, equum: ita animal, si coniungatur cum rationali, constituit hominem; si cum hinnibili, equum. Quapropter genus comparatur materiæ, Differentia verò formæ.

M 2

De